S-a întâmplat la Turda …

de Sonja D. Szimon

Vara lui ’78 nu mai voia să se termine… De mult ar fi trebuit să se instaleze ploile, aducând cu ele noroiul care strica cheful oamenilor, dar toamna se lăsa aşteptată, ca o fată mare... De fapt nimeni nu o aştepta, ba mai mult de atât , fiecare îşi făcea planuri să apuce cât mai mult din acea vară prelungită…
Traian, proaspăt transferat la şantierul din Turda, nu cunoştea pe nimeni. Fusese un transfer de forţă majoră; era transferat disciplinar! Ce făcuse? Călcase în străchini…
Înainte, lucrase pe şantierul unei hidrocentrale, departe, la izvoarele Someşului Mic, unde, cea mai apropiată aşezare umană era la zeci de kilometri. Proaspeţii ingineri, repartizaţi de curând, nu-şi găseau locul... Planurile de la facultate nu se prea potriveau cu cele din: producţie...
Cel mai grav era la sfârşit de săptămână, când perspectiva unui drum lung, dus şi întors, te dădea gata. Nu le prea surâdea şi atunci unica variantă de distractie “la faţa locului“ era cheful de pomină, la care se participa la grămadă şi unde se bea în neştire .
La asemenea petreceri, apăreau şi niscaiva fete din împejurimi, nu cine ştie ce, dar la înghesuială nu se cunoaşte... Una nu se păzise, sau o făcuse dinadins ca să poată prinde un inginer ... Oricum, lucrurile se încurcaseră şi dosarul încăpuse deja pe mâna miliţiei. Tot ce dorise de fapt comisia era să găsească un tată pentru viitorul fiu al patriei care-şi anunţase sosirea.
Ce caraghioşi fuseseră, care mai de care căutându-şi alibiuri unul mai incredibil decât celălalt. Păcat că nu au putut fi filmaţi „înainte” şi „după” anchetă... Ar fi ieşit un film pe cinste…
O pensie alimentară nu era, la urma urmei, o chestie cu care să te joci. Dintr-un salariu de inginer pârlit şi începător nu rămâneai nici măcar cu mâncarea, şi unde mai pui restul; şi asta timp de 18 ani, cei mai frumoşi care te asteaptau. Şi apoi, pentru ce? Pentru o gâscă care şi-a greşit socotelile? Se va şti vreodată cine fusese tatăl; cel adevărat ?
Orişicât, în România, nimeni nu se ocupa cu cercetări genetice… Toate eforturile erau canalizate înspre găsirea victimei paterne bune de muls. Unicul Petrică, ruşinos ca o fată (cum dracu’ nimerise la chef el, care nu se dădea scos din casă?), a recunoscut:
“Da, am fost, cu toţi ceilalţi!“
“Ai fost, plăteşte!” a încheiat anchetatorul scurt şi în câteva minute era deja în autoturismul său în drum spre Bucureşti.
Toţi ceilalţi împricinaţi au fost transferaţi disciplinar, toţi în afară de Petrică. El a rămas să-şi facă datoria!
Traian fusese transferat la Turda. Vechea cetate romană Potaissa era la circa 30 km de Cluj, oraşul copilariei sale. Primise o lucrare nouă, o fabrică de sticlă, care, conform planului, urma să fie pusă în funcţiune în mai puţin de 6 luni de zile… Un ideal imposibil, ca toate idealurile... Şantierul se afla la ciţiva kilometrii

de oraş, într-o vale, unde, în afara unor blocuri neterminate şi a unei şatre de ţigani, nu era absolut nimic.
Traian urma să locuiască în unica locuinţă racordată temporar la un generator care făcea un zgomot care te scotea din sărite... Pentru spălat, avea undeva în curte o fântână veche cu găleată şi cu jgheab de adăpat vite.
Era prima lui dimineaţă la Turda şi, gol până la brâu, Traian se spăla sub ochii negrii ai puilor de ţigan care se zgâiau la el. O ţigăncuşă, un copil slab şi încă nedezvoltat, se apropie cu îndrăzneală.
“Dă-mi un leu!”
“Pleacă de aici!” o alungă Traian, fără prea multă convingere...
Fata nu se îndepărtă.
“Tu nu mergi la şcoală?” o întrebă Traian.
“Nu! Am terminat!“ declară copila.
“Ce terminase?” se întrebă în sine Traian, două clase, poate trei… Era greu să-ii dai o vârstă...
“Cum te cheamă?”
“Penelopa! “
Cu greu işi ascunse un zâmbet. Prin ce minune ajunsese soaţa lui Ulise în şatra de ţigani? Avea ochi frumoşi Penelopa, negri şi foarte strălucitori.
Deodată, nici el nu-şi dădu seama de ce, scoase din buzunar 100 de lei…
“Du-te cumpără-ţi o rochie!“
Penelopa se repezi la mâna lui, smulse bancnota şi o luă la fugă.
Ca la un semnal, toţi puradeii săriră deodată…
“Dă-mi şi mie!” “Dă-mi şi mie!” …

Pe şantier îl aştepta echipa de săpători. Nou fiind, nu cunoştea pe nimeni… Se apropie de buldozerist (statea rezemat de buldozer şi fuma o mărăşească), dădu mâna şi:
‘’Hai să începem!“
Pe şantier nu exista ceremonialul prezentărilor, oamenii te ştiau de inginer dinainte. Salahorii stăteau rezemaţi de cazmale şi lopeţi. Deşi era încă dimineaţă, soarele era puternic . Nu-şi pusese casca (deci de la început încălca regulile de protecţie a muncii), dar zău ca nu avea nimic ce să-îi cadă în cap! Încerca să-şi refacă în minte stadiile lucrării, precum fusese instruit: “TREBUIE SCURTAT, TOVARĂŞI, ÎN ŞASE LUNI AVEM OBLIGAŢIA SĂ PUNEM LUCRAREA ÎN FUNCŢIUNE!” Bineînţeles, tăcuse, ştia la fel de bine ca şi toţi ceilalţi că lucrarea nu va fi gata.
Deodată, un miros puternic de vin tămâios îi izbi nările!
“Ce-i asta?“ îl auzi pe buldozerist, care deja sărise jos din cabină şi avea mâna vârâtă pâna la cot în ceva ce semăna mai degrabă a căcat (consistenţa), dar, mirosea teribil de îmbătător! Salahorii se înghesuiau şi ei în jurul gropii prospăt săpate
“Are un miros pe cinste!”
“Te îmbeţi numai de la miros!” …

Traian nu ştia care este sursa mirosului, dar ştia un lucru sigur: trebuie anunţate autorităţile! Cei de la judeţ se deplasară imediat la faţa locului, unde apărură şi ciţiva ziarişti locali, împreună cu un tip mic chel şi care se prezentă:
“Mă numesc Ion Lăzărescu şi sunt arheologul şef al judeţului!”
Bineânţeles, săpăturile au fost oprite. Cele 6 luni de teminare prezentau mult mai puţin interes decât “IMPORTANTA DESCOPERIRE ARHEOLOGICĂ!“
“Aici a fost o imprtantă pivniţă de vinuri, poate chiar din vremea romanilor!“ a fost explicaţia cât se poate de doctă a lui Lăzărescu, în timp ce se depărta cu “EXPONATUL“ încărcat în maşină până la ultima picătură.
“Putem continua?” apucă Traian să-l întrebe în ultima clipă .
“Da, dar cu condiţia că mi se va raporta în cazul în care vor apărea alte “EXPONATE “!

Soarele trecuse de orizont şi muncitorii aşezaţi cu merindele de-acasă îl îndemnau:
“Poftiti de luaţi, domnu’ inginer!“
Traian îşi aduse aminte că nu îmbucase nimic de ieri şi, instantaneu, simţi un gol in stomac.
“Trebuie să mă înscriu la o cantină“ îşi spuse în gând...
“Mâine continuăm“ le spuse muncitorilor şi ieşi pe şosea să apuce un tremp spre oras, ca să mănânce ceva.
Mâncă la un birt sărăcăcios dar curat, mai bău şi o bere, “cald a dracului, şi când te gândeşti că suntem deja în plină toamnă …“
Să mai stea, să plece?
Nu avea nimic de făcut şi nu cunoştea pe nimeni… Se simţi dintr-o data gol; gol pe dinăuntru ; gol de trecut, de prezent, de viitor...
Soarele dispărea şi orizontul roşu vestea o zi cu mult vânt.
O porni agale prin praf spre casă…
Era deja întuneric când ajunse ...
Nu departe, ţiganii adunaţi în jurul focului coceau cartofi (se simţea după miros). Ochii, obişnuiţi deja cu întunericul, descoperiră silueta subţiratică a Penelopei. Purta o rochie deshisa la culoare (albă ?) şi era desculţă, ca toţi ceilalţi. Din întuneric se apropie o umbră...
“Cât dai pe ea?”
În prima clipă nu înţelese care era tranzacţia. Tipului i se desluşeau în întuneric câţiva dinţi de metal stralucind în lumina ţigării de la colţul gurii…
“Ţi-o dau, c-am văzut ca-ţi place, da’ să ştii că e nevinovată, nimeni nu s-a antins de ea, nici măcar eu, deşi am dreptul, că sunt tată legitim!“
Simţi că stomacul i se întoarce pe dos.
“Ştiu că acolo ai avut necazuri cu o fată! “
“ A , da! “ uitase că zvonurile te depăşesc fără nici un drept de dezminţire.
“Cu Pene a mea n-ai grijă de nici un fel, e curată ca lacrima şi nici nu-ţi cer mult, dar am multe datorii, ştii, familie grea...“
De departe, fata îi privea cu sclipiri in ochi …

"Oare ştia de vânzare? Probabil ca da; şi dacă nu de data asta, va fi vândută data viitoare unui client mai puţin sensibil la comerţul cu carne vie..."
" Lasă-mă să mă mai gândesc. " se retrase Traian în vizuina lui.

A doua zi după- amiază, avea fixată o şedinţă de partid. Şedinţa decurgea oarecum monoton, fuseseră câteva luări de cuvânt, angajamente, dar aerul îmbâcsit de fum de ţigară, împreună cu mirosul de picioare nespălate, pe fundalul căldurii, îl dăduseră gata şi aţipise pe scaun...
Se trezi tocmai când cineva işi lua angajamente de depăşire a planului. De fapt, îl treziseră cele câteva aplauze din sală, şi apoi, ca din senin, cineva complet necunoscut începu să vorbească despre el, despre Traian, vorbind la persoana a treia singular, cu o ură vădită, care-i produse scârbă.
Se sculă în picioare. Se simţea ca un elev scos în faţa clasei pentru a fi pedepsit şi, pe furiş, aruncă o privire circulară în sală. Hotărât, nu cunoştea pe nimeni, nici măcar din vedere…
Cel ce îi strigase numele, probabil UN-TRIMIS-DE-LA-CENTRU, continua să-l critice pe o chestie cu care cei de faţă nu aveau nici un fel de legătură … Nu, nu se simţea umilit. CRITICA – AJUTORUL – NOSTRU -ÎN-MUNCĂ …
Totul putea fi luat drept un teatru absurd…"COMPORTAMENTUL INGINERULUI ÎN SOCIETATE... EXEMPLUL PERSONAL"... etc... etc...
La un moment dat, şedinţa luă sfârşit.
La ieşire, câţiva îi strânseră mâna: devenise o personalitate!

Înaintea şedinţei, apucase să îmbuce ceva, aşa că stomacul, cel puţin până în prezent, era în ordine.
"Un film ?"
"De unul singur şi cine ştie unde este vreun cinematograf, dacă este unul?"
"Să meargă acasă !?"
Îşi aduse aminte de Penelopa şi zâmbi.
Paşii îl duseră spre şantier ... Muncitorii plecaseră de mult; "când pisica nu-i acasă"… Groapa de ieri se mai adâncise şi devenise un fel de şanţ. "Pământ proaspăt, reavan", gândi Traian şi coborî în fundul gropii, unde aroma vinului străvechi încă persista.
"Oare cine culesese ciorchinii de struguri; ce picioare de codane îi călcase în picioare să-l tescuiască…"
Se rezemă uşor de zidul proaspăt săpat... Aroma îi ameţea gândurile, închise ochii… Visa sau totul era aievea … cineva îi dăduse o lovitură puternică în creştet şi, in jur, auzea zgomot de săbii, iatagane, călăreţii care năvăleau şi furau fecioarele, dansuri de cheflii până la pierderea tuturor simţurilor, alţi năvălitori, alte săbii, robi duşi în lanţuri grele la galere, turci ce se luptau cu iataganele ridicate în slăvi, unguri cu brandenburguri pe tunici" ...şi dintr-o dată o linişte profundă, ca din mormânt...
Parcă se trezea, dar când şi cum adormise?!
"Unde era?" "Ce se întâmplase? "

Era pe jos; în jur, grămezi de pământ reavăn...
Soarele, un glob roşu aprins, se pregătea să se ascundă după un deal. Îşi pipăi creştetul... Nu, nu era marmelada de ieri, ci propriul sânge, care apucase să se închege. Nu simţea nici un fel de durere, ci, mai degrabă, un fel de ameţeală...
Se sculă din ţărână şi-i luă un timp până să se dezmeticească...
Ce se întâmplase: sprijinindu-se de zidul proaspăt săpat şi încă neîntărit, o parte din zid alunecase, cu el cu tot …
În gaura ce se formase din surparea zidului, se vedea ceva ca o lada din lemn, în mare parte putrezit...
Traian, în cădere, dăduse probabil cu capul de ladă...
Cu gesturi domoale, Traian eliberă lada de pământul care-o ascunsese cine ştie de când şi dădu să-i ridice capacul...

Era clar de unde venise "zgomotul " de lanţuri, şi iatagane…
Mii de monezi de toate mărimile se înghesuiau una într- alta şi vorbeau pe toate limbile … Uite, asta trebuie să fie romană, după chip; asta pare bizantină, asta e o monedă de aur de la curtea vreunui rege francez …Oare ce regină a avut profilul atit de fin?
Băgă mâna adânc în istorie şi simţi fizic atingerea zecilor de mâini care transmiseseră simbolul comerţului al bogăţiei al puterii.
Îşi ridică cu greu comoara şi porni cu paşi înceţi spre locuinţa sa.

Era deja întuneric când ajunse acasă. Pe drum, ţipenie de om şi nici ţiganii nu se vedeau pe nicăieri..
Era bogat ! În sfârşit, acum putea să se gândească la un viitor … dar capul îi era ca de plumb.
Se culcă aşa cum era, îmbrăcat, şi adormi imediat.
Dimineaţa se sculă devreme şi se spălă îndelung la fântână.
"În primul rând, are să-şi dea demisia; va găsi el un motiv, dar cel mai important lucru e să nu afle nimeni, altfel puşcăria îl mănâncă pe toată viaţa. "CĂ NU A DECLARAT!"
Îşi săpuni îndelung faţa, gâtul, braţele…
Nu departe de el, auzi un uruit de căruţă.
Ochii îi erau plini de clăbuci. Îi limpezi. Se uită în jur. Ţiganii işi ridicaseră şatra şi se îndepărtau. Ochii îi usturau de la săpun.
Undeva, într-una din căruţe, Penelopa şedea pe o ladă şi-i zâmbea.
Căruţa se îndepărta tot mai tare şi Traian işi dădu seama că mai văzuse o dată lada pe care şedea Pene…
Era lada LUI, lada cu monezile găsite deunăzi…
Îşi limpezi ochii cu şi mai multă apă şi se uită în zare unde căruţa se făcea tot mai mică…
Pe cer, începeau să se ivească norii de ploaie.